

АПАРАТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Головне науково-експертне управління

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.:255-40-25, 255-45-01; факс: 255-41-86

До реєстр. № 4409 від 20.11.2020
Кабінет Міністрів України

ВИСНОВОК

на проект Закону «Про внесення змін до Кодексу України з процедур банкрутства»

Метою і завданням проекту Закону, як зазначено у п. 3 пояснювальної записки до нього, «є усунення технічних неузгодженостей та недоліків, врегулювання суперечливих питань та узгодження деяких положень Кодексу України з питань банкрутства¹ між собою», які пов'язані з тим, що «під час розробки нормативно-правових актів, необхідних для впровадження Кодексу в дію, та практичного застосування положень Кодексу виявлено низку технічних неузгодженостей, недоліків та суперечностей» (п. 2 пояснювальної записки до проекту).

Прийняття проекту, на думку суб'єктів права законодавчої ініціативи, «усуне протиріччя між чинними положеннями Кодексу та забезпечить єдиний підхід в їх розумінні та застосуванні, а також дозволить усунути перепони, які унеможлилювали застосування цього Кодексу на практиці» (п. 2 пояснювальної записки до проекту).

Головне управління, розглянувши проект, вважає за доцільне висловити щодо проекту наступні зауваження і пропозиції.

1. Насамперед звертаємо увагу, що частина положень проекту, на нашу думку, не відповідає принципу юридичної визначеності, який є одним із складових елементів конституційного принципу верховенства права, що може негативно позначитися на їх реалізації. Зазначимо, що Конституційний Суд України підкреслив, що юридичну визначеність слід розуміти через такі її складові елементи: чіткість, зрозумілість, однозначність норм права; право особи у своїх діях розраховувати на розумну та передбачувану стабільність існуючого законодавства та можливість передбачати наслідки застосування норм права (легітимні очікування) (абз. 5 п. п. 3.2 п. 3 мотивувальної частини Рішення від 23.01.2020 № 1-р/2020). Зокрема, йдеться:

¹ - далі – КУПБ.

1.1. В абз. 21 ч. 1 ст. 1 КУПБ у редакції проекту зміст терміну «автоматизована система «Банкрутство та неплатоспроможність» визначається як «сукупність програмно-технічних і телекомунікаційних засобів, що забезпечують збирання, зберігання, облік, пошук, узагальнення, надання відомостей про хід провадження у справі про банкрутство (неплатоспроможність) та фінансово-економічні показники боржника, формування Єдиного реєстру боржників, відносно яких відкрито провадження у справі про банкрутство (неплатоспроможність), Єдиного реєстру арбітражних керуючих України, функціонування електронного кабінету арбітражного керуючого та захист від несанкціонованого доступу». Проте із проекту залишається невизначеним, хто саме забезпечує функціонування зазначеної системи, оскільки у ньому визначено лише те, що державний орган з питань банкрутства формує та веде Єдиний реєстр арбітражних керуючих України та Єдиний реєстр боржників, відносно яких відкрито провадження у справі про банкрутство (неплатоспроможність), які є складовими частинами автоматизованої системи «Банкрутство та неплатоспроможність» та встановлює порядок подання відомостей (інформації), необхідних для ведення Єдиного реєстру боржників.

Крім цього, із проекту залишається незрозумілим питання, яким чином діяльність вказаної автоматизованої системи щодо надання відомостей про хід провадження у справі про банкрутство (неплатоспроможність) співвідноситься з діяльністю Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, яка згідно зі ст. 6 Господарського процесуального кодексу України (далі – ГПК) «забезпечує обмін документами (надсилання та отримання документів) в електронній формі між судами, між судом та учасниками судового процесу, між учасниками судового процесу, а також фіксування судового процесу і участь учасників судового процесу у судовому засіданні в режимі відеоконференції». Крім цього, у пропозиціях проекту не береться до уваги питання умов обробки відповідної інформації у вказаній автоматизованій системі та її захисту.

Зазначимо, що так само невизначеним залишається і статус електронної торгової системи, яка використовується для продажу майна у провадженні у справі про банкрутство (неплатоспроможність) (ч. 1 ст. 69 КУПБ у редакції проекту).

1.2. У змінах ч. 2 ст. 4 КУПБ визначається, що «у разі наявності загрози неплатоспроможності особи, зазначені в абзаці першому цієї частини, мають у строки.... прийняти рішення вищого органу управління боржника, власника майна (органу уповноваженого управляти майном) боржника про звернення до господарського суду із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство та уповноваження на це керівника боржника або іншої особи, або прийняти рішення про приватизацію державного підприємства або господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, крім тих, приватизація яких прямо

заборонена Законом України «Про приватизацію державного і комунального майна» та іншими законами України».

Із вказаного положення проекту незрозуміло, в яких випадках щодо державного підприємства або господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, має застосовуватися судовий механізм провадження у справі про банкрутство, а в яких – приватизація, оскільки жодного критерія для прийняття відповідного рішення у проекті не визначено, що може негативно вплинути як на дотримання прав та інтересів держави як власника відповідного майна, так і на дотримання прав та інтересів кредиторів відповідного суб'єкта господарювання.

Так само у ч. 1 ст. 63 КУПБ у редакції проекту не визначено критеріїв, за якими ліквідатор «може здійснювати продаж усього майна банкрута у вигляді єдиного майнового комплексу чи кількох єдиних майнових комплексів».

1.3. У новій ч. 4 ст. 6 КУПБ зазначено, що «під час здійснення судових процедур банкрутства з метою зменшення строків провадження у справі про банкрутство (неплатоспроможність), господарський суд керується принципом «процесуальної економії». Проте зміст цього принципу у проекті не розкривається, що може ускладнити його застосування на практиці.

1.4. Згідно з ч. 3 ст. 7 КУПБ у редакції проекту «матеріали справи, в якій стороною є боржник, щодо майнових спорів з вимогами до боржника або його майна, провадження в якій відкрито як до, так і після відкриття провадження у справі про банкрутство (неплатоспроможність), за ініціативою учасника справи або суду *невідкладно* надсилаються до господарського суду, в провадженні якого перебуває справа про банкрутство (неплатоспроможність), який розглядає спір по суті у межах цієї справи». Проте, який саме строк розуміється під терміном «невідкладно» залишається незрозумілим, а тому його доцільно конкретизувати чітким проміжком часу.

Аналогічне зауваження стосується використання терміну «завчасно» у новій ч. 9 ст. 12 КУПБ.

2. У змінах до ч. 2 ст. 7 КУПБ встановлюється, що «заяви (позовні заяви) учасників провадження у справі про банкрутство (неплатоспроможність) або інших осіб у спорах, стороною в яких є боржник, розглядаються в межах справи про банкрутство (неплатоспроможність) *за правилами спрощеного позовного провадження*». Проте зазначене положення слід узгодити з ч. 4 ст. 247 ГПК, згідно з якою справи про банкрутство *не можуть бути розглянуті у порядку спрощеного позовного провадження*.

3. У новій ч. 9 ст. 20 КУПБ передбачається, що «відомості про здійснення заходів контролю за діяльністю арбітражних керуючих *можуть розміщуватися* в інтегрованій автоматизованій системі державного нагляду (контролю)». Проте слід звернути увагу, що слова «*можуть розміщуватися*» не містять однозначного змісту.

4. У ч. 3 ст. 65 КУПБ (в редакції проекту) встановлюється, що «виявлене після закриття провадження у справі про банкрутство майно банкрута переходить у власність відповідної територіальної громади. У разі виявлення після закриття провадження у справі про банкрутство боржника – державного підприємства або господарського товариства, у статутному капіталі якого більше 50 відсотків акцій (часток) належать державі, державного майна таке майно переходить у державну власність за рішенням суду».

Насамперед, слід звернути увагу, що предметом ст. 65 КУПБ, згідно з її назвою, є звіт ліквідатора, а не визначення долі майна банкрута, яке виявлено після закриття справи про банкрутство. Також не зовсім зрозуміло про яке саме майно в ньому йдеться: те, що відображено у ліквідаційному балансі (абз. 1 вказаної статті), чи будь-яке майно банкрута, яке буде виявлено після закриття справи про банкрутство, незалежно від відображення його у ліквідаційному балансі.

Крім цього, запропонований у проекті порядок визначення особи, якій передається таке майно, виглядає дискусійним з огляду наступне. Із запропонованих у проекті змін випливає, що виявлене після закриття провадження у справі про банкрутство майно переходить у власність різним особам: у випадку, якщо банкрут – державне підприємство, – державі, комунальне підприємство – територіальній громаді, тобто суб'єкту, який заснував відповідну юридичну особу, а у випадку, якщо банкрут – юридична особа приватного права, - територіальній громаді, яка не має безпосереднього відношення до засновників такої юридичної особи. Вважаємо, що такий підхід не узгоджується з конституційним принципом, за яким «усі суб'єкти права власності рівні перед законом» (ст. 13 Конституції України).

Крім цього, із змісту вказаної частини ст. 65 КУПБ залишається незрозумілим статус майна банкрута, виявленого після закриття провадження у справі про банкрутство, зокрема, чи визнається воно безхазяйним (ст. 335 Цивільного кодексу України (далі – ЦК)), або знахідкою (ст. 337 ЦК), або ж має інший правовий статус, наприклад, залишається власністю засновників відповідної юридичної особи, що передбачено у цій статті, зокрема, стосовно державних підприємств (до речі, варто зазначити, що в цьому випадку рішення суду, як це передбачено у проекті, не потрібне, оскільки вказане майно і так є державним). Зазначимо, що саме від визначення статусу майна боржника, яке виявлено після закриття провадження у справі про банкрутство, і залежить визначення того, кому саме воно має належати.

На нашу думку, запропонований у проекті підхід також не узгоджується з преамбулою КУПБ, згідно з якою «цей Кодекс встановлює умови та порядок відновлення платоспроможності боржника - юридичної особи або визнання його банкрутом з метою задоволення вимог кредиторів...», оскільки зазначене майно банкрута використовуватиметься для інших цілей.

5. У проекті пропонується виключити з КУПБ ст. 66 «Звільнення працівників. Пільги і компенсації звільненим працівникам», оскільки вказані питання регулюються законодавством про працю та зайнятість працівників. Разом з тим, слід звернути увагу, що ч. 1 цієї статті передбачено, що «звільнення працівників боржника може здійснюватися *після відкриття провадження у справі про банкрутство та призначення господарським судом розпорядника майна* відповідно до вимог законодавства про працю», а у Кодексі законів про працю України вказаного положення немає.

Керівник Головного управління

С. Тихонюк

Вик.: І. Бондур, О. Макаренко

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: ТИХОНЮК СВІТЛАНА АНДРІЙВНА

Сертифікат: 2B6C7DF9A3891DA104000000733B42008E588D01

Дійсний до: 27.05.2021 23:59:59

Апарат Верховної Ради України
№ 16/03-2021/36121 від 08.02.2021

377707